

PAZIŅOJUMS PRESEI Nr. 117/24

Luksemburgā, 2024. gada 29. jūlijā

Tiesas spriedums lietā C-202/24 | [Alchaster] ¹¹

Apvienotās Karalistes izdoti apcietināšanas orderi: Tiesa skaidro, ar kādiem nosacījumiem tie var tikt izpildīti Eiropas Savienībā

Kopš Apvienotās Karalistes izstāšanās no Eiropas Savienības to apcietināšanas orderu izpildi, ko Apvienotā Karaliste izdevusi Savienībā, reglamentē Tirdzniecības un sadarbības nolīgums (TSN) starp Savienību un Apvienoto Karalisti. Tiesa nospriež, ka dalībvalstu tiesu iestādēm, kurām tiek lūgts izpildīt šādu orderi, autonomi jāpārbauda Eiropas Savienības Pamattiesību hartas pārkāpuma risks, kas attiecīgajai personai, iespējams, rastos nodošanas Apvienotajai Karalistei gadījumā. TSN paredzētais nodošanas mehānisms atšķiras no Pamatlēmumā par Eiropas apcietināšanas orderi paredzētā mehānisma.

Tirdzniecības un sadarbības nolīgumā (TSN) ², kas noslēgts starp Eiropas Savienību un Apvienoto Karalisti, lai reglamentētu to attiecības pēc *Brexit*, citastarp paredzēta tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās – tā balstīta uz nodošanas mehānismu, pamatojoties uz apcietināšanas orderi.

Ziemeļīrijas Miertiesas apgabala tiesnesis (Apvienotā Karaliste) izdevis četrus apcietināšanas orderus attiecībā uz personu, kas tiek turēta aizdomās par tādu noziedzīgu nodarījumu izdarīšanu, kuri saistīti ar terorismu. Kasācijas sūdzībā Īrijas Augstākajā tiesā ieinteresētā persona apgalvoja, ka viņa nodošana nav saderīga ar noziedzīgu nodarījumu un sodu likumības principu, jo Apvienotā Karaliste nelabvēlīgi grozījusi noteikumus par nosacītu atbrīvošanu pēc prezumētās attiecīgo noziedzīgu nodarījumu izdarīšanas.

Īrijas Augstākā tiesa norāda, ka Apvienotās Karalistes Augstākā tiesa jau ir secinājusi, ka šie noteikumi ir saderīgi ar Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvenciju (ECPAK) ³ un ka tā pati šajā kontekstā jau ir noraidījusi attiecīgās personas argumentu par ECPAK pārkāpuma risku. Šaubīdamās par to, vai tādu pašu secinājumu var izdarīt, ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību hartā (turpmāk tekstā – “Harta”) ⁴ nostiprināto noziedzīgu nodarījumu un sodu likumības principu, tā par šo jautājumu vērsās Tiesā.

Šodien pasludinātajā spriedumā Tiesa skaidro, kāda loma dalībvalsts izpildes tiesu iestādei ir gadījumā, ja persona, attiecībā uz kuru ir izdots uz TSN balstīts apcietināšanas orderis, apgalvo, ka nodošanas Apvienotajai Karalistei gadījumā tai radīsies šī principa pārkāpuma risks. Tiesa precizē, ka šai izpildes tiesu iestādei jāveic šī riska autonoma pārbaude, ņemot vērā Hartu, pat ja jau ir izslēgts ECPAK pārkāpuma risks.

Izpildes tiesu iestādei apcietināšanas ordera izpilde jāatsaka tikai tad, ja pēc tam, kad tā ir lūgusi izsniegšanas tiesu iestādei papildu informāciju un garantijas, tās rīcībā ir objektīva, ticama, precīza un pienācīgi aktualizēta informācija, kas liecina, ka pastāv reāls risks, ka tiks piemērots smagāks sods nekā tas, kāds sākotnēji bija paredzēts noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas dienā.

Tiesa vispirms uzsver, ka **Pamatlēmums par Eiropas apcietināšanas orderi** ⁵ nereglamentē to apcietināšanas

orderu izpildi, kurus Apvienotā Karaliste ir izdevusi pēc Izstāšanās līgumā noteiktā pārejas perioda beigām ⁶. **Kopš šī datuma šo izpildi reglamentē TSN.** Piemērojot šo nolīgumu, dalībvalsts var atteikties izpildīt šādu apcietināšanas orderi tikai tādu iemeslu dēļ, kas izriet no šī nolīguma. Šajā ziņā, ja lēmumu par personas nodošanu Apvienotajai Karalistei pieņem, pamatojoties uz TSN, dalībvalstu izpildes tiesu iestādēm jānodrošina Hartā atzīto pamattiesību ievērošana.

Šajā ziņā Tiesa norāda, ka ar Pamatlēmumu par Eiropas apcietināšanas orderi ieviestā vienkāršotā un efektīvā notiesāto vai aizdomās turēto personu nodošanas sistēma ir balstīta uz augstu **uzticēšanās** līmeni, kam jāpastāv **starp dalībvalstīm**, un uz **savstarpējas atzīšanas principu**. Šis princips ir dalībvalstu tiesu iestāžu sadarbības krimināllietās "stūrakmens". Runa ir par attiecību starp dalībvalstīm specifiskumu, kas balstīts uz pamatpremisi, saskaņā ar kuru katrai dalībvalstij ar visām pārējām dalībvalstīm ir **kopīgas visas Savienības pamatvērtības** un tās to savstarpēji atzīst.

Šādu uzticēšanās līmeni var noteikt arī ar starptautiskiem nolīgumiem starp dalībvalstīm un dažām trešām valstīm, kurām ir privilēģētas attiecības ar Eiropas Savienību. Tomēr **TSN nav izveidojusi šādas privilēģētas attiecības starp Apvienoto Karalisti un Eiropas Savienību, vēl jo vairāk tāpēc, ka Apvienotā Karaliste neietilpst Eiropas telpā bez iekšējām robežām**. Turklāt TSN paredzētais nodošanas mehānisms noteiktos aspektos būtiski atšķiras no tā, kas reglamentēts Pamatlēmumā par Eiropas apcietināšanas orderi.

Šajā kontekstā, ja pieprasītā persona atsaucas uz risku, ka tiks pārkāptas Hartā nostiprinātās pamattiesības, izpildes tiesu iestādei jāizvērtē visi atbilstošie elementi, lai noskaidrotu šīs personas paredzamo situāciju tās nodošanas Apvienotajai Karalistei gadījumā. Tas nozīmē, ka – atšķirībā no divu posmu pārbaudes ⁷, kura jāveic saistībā ar Eiropas apcietināšanas orderi, – vienlaikus jāņem vērā gan noteikumi un prakse, kas vispārīgi pastāv šajā valstī, gan – ja netiek piemēroti savstarpējas uzticēšanās un atzīšanas principi – šīs personas individuālās situācijas īpatnības.

Visbeidzot – attiecībā uz nosacītas atbrīvošanas noteikumu grozīšanu Tiesa nospriež, ka pasākums, kas attiecas uz soda izpildi, ar Hartu nebūs saderīgs tikai tad, ja ar to tiek grozīts soda faktiskais apmērs dienā, kad tika izdarīts attiecīgais noziedzīgais nodarījums, tādējādi izraisot smagāka soda piemērošanu nekā sākotnēji paredzētais.

PIEZĪME. Ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu dalībvalstu tiesas lietas iztiesāšanas gaitā var uzdot Tiesai jautājumus par Savienības tiesību interpretāciju vai Savienības akta spēkā esamību. Pašu pamatlietu Tiesa neiztiesā, taču valsts tiesai tā ir jāatrisina atbilstīgi Tiesas nolēmumam. Šis nolēmums ir vienlīdz saistošs arī citām dalībvalstu tiesām, ja tām jāatrisina līdzīga problēma.

Neoficiāls dokuments plašsaziņas līdzekļu vajadzībām, kas Tiesai nav saistošs.

[Pilns sprieduma teksts un rezumējums \(ja tāds ir\)](#) tiek publicēts CURIA tīmekļvietnē sprieduma pasludināšanas dienā.

Kontaktpersona presei: *Stefaan van der Jeught* ☎ (+352) 4303 2170.

Sprieduma pasludināšanas attēli ir pieejami [Europe by Satellite](#) ☎ (+32) 2 2964106.

Palieciet ar mums!

¹ Šīs lietas nosaukums ir izdomāts. Tas neatbilst neviena lietas dalībnieka reālajam personvārdam vai nosaukumam.

² [Tirdzniecības un sadarbības nolīgums](#) starp Eiropas Savienību un Eiropas Atomenerģijas kopienu, no vienas puses, un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienoto Karalisti, no otras puses.

³ [Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija](#), kas grozīta ar 11. un 14. protokolu, papildināta ar papildprotokolu un 4., 6., 7., 12., 13. un 16. protokolu.

⁴ [Eiropas Savienības Pamattiesību harta](#).

⁵ [Padomes pamatlēmums \(2002. gada 13. jūnijs\) par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm \(2002/584/TI\)](#), kas grozīts ar Padomes Pamatlēmumu 2009/299/TI (2009. gada 26. februāris) (turpmāk tekstā – “Pamatlēmums”).

⁶ [Līgums par Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes izstāšanos](#) no Eiropas Savienības un Eiropas Atomenerģijas kopienas.

⁷ Saistībā ar Eiropas apcietināšanas izpildes tiesu iestādei pirmajā posmā jānoskaidro, vai pastāv elementi, kas liecina par reālu risku, ka izsniegšanas dalībvalstī tiktu pārkāptas šīs pamattiesības vai nu sistēmisku vai vispārēju nepilnību dēļ, vai arī tādu nepilnību dēļ, kuras specifiski skar objektīvi identificējamu personu grupu. Otrajā posmā šai iestādei konkrēti un precīzi jāpārbauda, kādā mērā pirmajā posmā identificētās nepilnības var ietekmēt personas, attiecībā uz kuru ir izsniegts Eiropas apcietināšanas orderis, un vai, ņemot vērā viņu individuālo situāciju, pastāv būtiski un pamatoti iemesli uzskatīt, ka šī persona tiks pakļauta reālam minēto pamattiesību pārkāpuma riskam, ja tā tiks izdota uz izsniegšanas dalībvalsti. Pienākums konstatēt nepilnību pastāvēšanu pirms iespējams konkrēti un precīzi pārbaudīt, vai persona, attiecībā uz kuru ir izsniegts Eiropas apcietināšanas orderis, būs pakļauta reālam pamattiesību pārkāpuma riskam, ir paredzēts, lai izvairītos no tā, ka šāda pārbaude nevar tikt veikta ārpus izņēmuma gadījumiem. Tādējādi tas ir sekas prezumpcijai, ka izsniedzēja dalībvalsts ievēro pamattiesības, un šī prezumpcija izriet no savstarpējas uzticēšanās principa.